

Oglas, pripolana itd. tiškaju i računaju se na temelju običnog cijenika ili po dogovoru.

Nova predbrojka, oglasno itd. šalje se najprijemnom ili položajnom pošt. kućionice, u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, treba to javi: odjaviti tvrditi u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čakovičnog štampa: br. 347.849. Telefon tiskare br. 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Stogom rasti male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Narodna poslovice.

Odgovorni urednik i izdavač Jerko J. Mahulja.

U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giolla 1.

Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju o e po d pisan i ne šalje se, a nebratirani ne primaju.

Pređplata za postarostom ovaj list: K u obće 1 godišno 3 K za seljake i godišno ili K 5—, odnosno K 2:50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h, za ostali to h, koji u Puli toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalaze se u Tiskari Laginja i dr. Vito Giolla br. 1. kamo dolaze se naslovljuju sva pisma i predplata.

Položaj na Balkanu!

Pula, 11. decembra 1912.

Danas se više ne more govoriti o ratu na Balkanu, jer je nastupilo primirje između ratujućih na čitavoj liniji. Posljednje odjeka krvavog rata bilo je čuti sa strane Grko, koji su još koncem prošloga čedna navaljivali na tursko zemljište s kopna i sa mora, te oko obsjednutog Skadra, gdje su Turci htjeli probiti crnogorski željezni obruč.

Primirje su najprije sklopili Bugari, Srbi i Crnogorci a ovim su kasnije pristupili i Grci.

Glavne uvjete primirja naveli smo već u zadnjem broju, jedino što nije izvjestno, da li su Turci smjeli snabdjeti svoje posade u obsjednutim gradovima Drinopolje i Skadar. Englezkim listovima brojjavljaju sa ratišta, da je osim već poznatih uvjeta Turska prihvatila i uvjet, da Bugarska može kroz Drinopolje slati svoje vojničke vlakove i da takav uvjet stoji do sada u poviesti ratova bez primjera.

O posljednjom i odlučnoj sjednici, na kojoj se je sklupalo kod Cataldze o primirju, doznajemo ove potankosti. Sjednica je započela u 4 i pol sata po podne pod predsjedanjem predsjednika bugarskog državnog sabora ili narodnog sabora dra Danera. Dogovor se vodio u jednom vagonu za restauraciju istočne željeznice. Grčki odaslanik Panas izjavio je ponovno, da Grčka može jedino onda pristati na primirje, ako joj se preda Janina. Nu budu da su turski odaslanici nakon poduljeg raspravljajanja odbili grčki zahtjev, ostavili grčki odaslanici Panas i kapetan Francis sjednicu.

Iza toga raspravljalo se o bugarskim zahtjevima, napose o slobodnoj vožnji kroz drinopoljski kolodvor. Turski odaslanik Osman Nizami potaknuo je pitanje, da bude i Turcima slobodno služiti se drinopoljskim kolodvorom. Nato je Daner predložio povlasticu, koje su Bugari već učinili Turcima, te je naglasio, da i pojednici imaju prava na nekoje prednosti. Nizami pita prihvatio je to razglabjanje, te izjavio, da je sporazuman sa bugarskim uvjetima. Time bijaše odstranjena zadnja poteškoća, zapisnik bude na to podpisan, gospoda slinule si međusobno ruke, a bugarski odaslanici zagrlili Danera.

Bugarski odaslanici kod pogovora za primirje zastupali su također interese Srbije i Crne Gore, koje su pristale na primirje. Grčka, čiji su odaslanici prekinuli pregovore kod Cataldze, pristala je kasnije na primirje.

Na temelju dogovora izaslanika zastupajućih država, vodjenih kod Cataldze, imadu se povesti daljnji pregovori radi konačnog mira u Londonu, kamo šalju pojedine ratujuće vlasti svoje odaslanike. Nekoji od tih su jurve na putu, a drugi imadu se samo čim prije uputili, jer bi se imalo započeti sa pregovorima o miru 13. ili 14. decembra.

Pregovori za mir voditi će se, kako javljaju iz Sofije, najdulje 25 dana i ne uspije li za to vrijeme postići sporazumak, biti će pregovori prekinuti a rat nastavljen. Na čelu bugarskih odaslanika za pregovore o miru, biti će predsjednik sobranja dr. Daner.

Crnogorska vlada imenovala je svojim odaslanicima na londonskoj konferenciji Lazara Mijuskovića, Jovu Popovića i dra Luja kneza Vojnovića. Oni su već krenuli preko Trsta put Londona. Crnogorski poslanici na londonskoj konferenciji dobili su točne upute, koje su prije ustanovljene na državnom vijeću na Cetinju pod predsjedništvom kralja Nikole. Bitnu tačku crnogorskih zahtjeva sačinjava odstup Skadra. Na putu zadržati će se crnogorski odaslanici u Parizu, i tu će stupiti u dogovor sa srbskim odaslanicima.

Tursku će zastupati na čelu odaslanstva Osman Nizami paša. Grčku će zastupati ministar Venezuelos a Srbiju će zastupati na čelu srbskih odaslanika bivši ministar Novaković.

Vriedno je zabilježiti uvjete, što ih stavljaju a jedne strane Bugari a s druge Turci. Ovi posljednji predlažu kao temelj mir Sv. Stefana, sklopljen poslije rusko-turskog rata. Nu Bugari neće o tom ništa da znadu. Oni predlažu paze drugi temelj, i to: ni jedno zemljište, na kojem živi kompaktno kršćansko pučanstvo, ne smije više ostati pod vlašću ili upravom turske vlade. Bugari kažu, da ne odstupaju od tog temelja, jer mir sv. Stefana nije mogao baš radi toga, što je veliki teritorij prepušćen turskoj vlasti, zapriječiti silna krvoprolića, usljed čega je u susjednim državama uvijek dolazilo do nemira i uzrujanosti pučanstva. Od sada hoće sv država da uživaju mir i mir na Balkanu mora da bude za dulje vremena zajamčen. Za to traže Bugari bezuvjetno u svoje ruke Drinopolje kano i Dedeagač, i od toga zahtjeva da ne će pod nijednu cijenu odustati.

Što se tiče zahtjeva Crne gore, rekomo da zahtjeva ona za sebe Skadar, i kad se nebi toj narodnoj želji udovoljilo, nastalo bi medju stanovništvom veliko ogorčenje protiv onima, koji su na primirje pristali.

Grčka traži za sebe osim zaposjednutih krajeva također trgovački važno mjesto Janina, koja imade vrlo živahan promet preko luke Santi Quaranta.

Najteže biti će zadovoljiti zahtjevima Srbije, premda su lali paze opravdani i tekom mukom stečani. Srbija traži naime osim zaposjednutog Sandaska Novibazar, također jednu ili dvije luke na jadranskom moru, i j. Drač i sv. Ivan od Medue. Ova se luke danas nalaze u rukama arbske vojske.

Srbokom zahtjevu glede izlaza na jadransko more prolive se Italija i Austro-Ugarska. Ova neće naime, da bi jedina nova vlast zaposjela na jadranskom moru t. j. u Albaniji bilo koju luku. U slavenskim se krugovima sudu, da Austro-Ugarska u pitanju zabrane albanskih luka vadi korist iz ognja za Italiju. Ova bo već

odavna teži za Albanijom, gdje ulaze svoj kapital u razna poduzeća, gdje uzdržaje svoje škole, podupire novčane i trgovačke tvrdke itd. itd. Italiji leže naime silno na sreću albanske luke, jer bi u posjedu istih bila ona neograničen gospodar na jadranskom moru. Diplomacija Austro-Ugarske drži usprkos tomu, da bi njoj na jadranskom moru bila pogibelnijom malena Srbija, nego li velika i jaka Italija. Čudni su putevi naše diplomacije!

Medjutim baš radi albanskih luka, koje traži za sebe Srbija i koje je ona oružanom silom zaposjela, vlada između Austro-Ugarske i Srbije silna napetost. Obćenito se drži, ne podje li za rukom evropskoj diplomaciji poravnati te razmirice u posljednji čas, da bi moglo doći do krvavog sukoba između Austro-Ugarske i Srbije Toga sukoba očuvao nas Bog, jer stoji bez dvojbe, da bi se tada uhvatile u kolo i druge vlasti, i da bi nastao strašan pokolj između velikih vlasti i naroda.

Dok se ovako ratujuće vlasti napinju, kako da budu što bolje odstędene za silne žrtve u krvi i novcu, dotle su Albanci, koji su se djelomice borili protiv balkanskih kršćanima, proglasili svoju neodvisnost i ustrojili privremenu narodnu vladu.

Kukavani i himbeni kao što jesu i poduprti od austro-ugarske i talijanske diplomacije, uživaju jedini već sada plod tuđih muka i žrtava. Za njih se može kazati, da imaju više sreće nego li pameti!

Iz carevinskog vijeća.

U Beču, dne 7. decembra 1912.

Ovoga čedna imao je državni sabor samo tri sjednice i to jednu kratku u ponedjeljak po podne i jednu u utorak nešto duđu je treću u petak. O prvim dvjema izvjestimo jurve, a evo kratka izvještja o sjednici od petka.

Čimernička službene pragmatika.

Kao prva tačka dnevnoga reda bijaše vladina osnova o činovničkoj službenoj pragmatiki, koju je gospodarska kuća vratila zastupničkoj kući, da ponovno o njoj vijeća, jer onakvu, kakvu bijaše poprimila mjereca junija, ne htjede odobriti.

Slovenski zastupnik dr. Korotec izjavi u ime svoje stranke, da nije proti poboljšanju činovničkog položaja, ali ne može od manje a da ne traži također bolji položaj seljačkog staleža, koji trpi još više nego li činovnici. Položaj njegovog kluba prema vladinoj osnovi o pragmatiki je danas olaksan, pošto je gospodarska kuća prihvatila većinom one ispravke k osnovi, koje je njegova stranka bila već prije predložila.

Pošto su se odrekli rieči glavni govornici, upućena je vladina osnova odboru za državne nemještanike.

Vojna osnova

Izvjestitelj vojnog odbora zast. Jerzabek preporuča na prihvati osnovu, kojom se daje odšteta vojničkim rodbinama u slučaju rata. Predviđjeno se suprage, rodi-

telji i rodjaci vojnika pričuvnika, koji su pozvani u rat ili mobilizirani.

Vojnu osnovu preporuča i ministar za zemaljsku obranu general barun Georgi, izučiv njezinu prednost na korist vojnika i njihovih družina pred zakonom od 1908., kojim se doznajuje neka podpora vojničkim pričuvnicima.

Govorili su još o predmetu zastupnici Freat, Gross i Gesmann, kritizirajući osnovu svaki za svog stanovšta. Obćenito uzevši, učinila je ta osnova na sve stranke dobar utisak. Nakon izoora glavnih govornika, bijaše rasprava o tom predmetu prekinuta.

Tri vojne osnove.

Još za rasprave novog vojnog zakona obećala je vlada, da će predložiti zastupničkoj kući nekoje vojne osnove. I zbilja je onomadne predložila tri vrlo važne vojne osnove, koje je zastupnička kuća u velikom svom patriotizmu, uputila vojnom odboru bez prvog čitanja.

Prva od tih osnova

govori o nabavi konja za vojsku. Posljednici konja sposobnih u ratne svrhe, dobili će od vojne oblasti posebne naputke. Uvesti će se također posebne vojničke urede, koji će voditi zapisnike o konjima za vojsku sposobnih, i te uredi nadzirati rečane konje i pripravljeni ih za vojsku. Vlastnike konja kane odstęditi novcem i konjima, koji nisu više za vojnu službu.

U slučaju mobilizacije treba država okolo 190 000 konja. Na temelju ove osnove biti će dužan svaki vlasnik konja, sposobnih za vojsku, iste odstępiti državi za primjerenu odmjerenu odstetu.

Konje će se svaki ih deset godina prebrojiti od vojnika i činovnika, koji će tada odlučiti konje sposobne za službu. O sposobnim konjima morati će osobe voditi zapisnik. Bude li vojna uprava u vrijeme rata trebala te konje, odkupiti će ih od vlastinika.

Ovom se osnovom ide za tim, da se domaće konje računava državi i da se zaprieci prevelik izvoz konja.

Druga osnova

radi od šteti rodbinam vojnika, koji su pozvani pod oružje. Usljed vojnog zakona od god. 1908. iznosi odšteta vojnicima, koji moraju pod oružje i koji imadu da se brinu za svoju rodbinu, 60% dnevnice, koja vrijedi u dotičnom sudbenom kolaru.

Treća osnova

je najvažnija i najteža za državljane. Njom se naime kani urediti pitanje o ukonačivanju vojske, o priprezima od strane obćina i pojedinaaca u slučaju mobilizacije. Ova je osnova izazvala veliki odpor medju zastupnicima, jer imade veoma težkih ustanova.

Medju ostalim ustanovlja se, da moraju osobno pomagati u vojničke svrhe sve sa pomo ili rad sposobne zarojčičke osobe, koje nisu jeste prekoracile 50. godinu. Usljed toga morao bi svatko služiti vojski u slučaju mobilizacije, bez obzira na to, da li je bio ili ne vojnikom. Po postojećem zakonu dužni su vojnici ili bivši

voinjaci a slučajna potreba pod oružje do 42. godine. Po novoj osnovi nebi vojnici pošli u ratu, već bi ih vojna uprava trebala za radnje u skladitima, kod prevozu hrane i oružja, kod gradnje, u pisarnicima. Posljedica tvornica imati će vojnu upravu odstupiti svoja tvornica uz prijetnju oduzeta; istokat seljaci svoje konje, ovosve, krmu itd. uz odštata.

Odstata opredjelili će vojne oblasti i činovnici, koji će tvoriti posebne komiteje. Taj bi zakon imao vrijediti ne same za vrijeme rata, nego i za mobilizacije. Civiliste, koji će biti pozvani da pomognu vojsci, imati će da sude vojne oblasti.

Kako se vidi, imade u toj osnovi tako teških ustanova, da mora svaki zastupnik narodu dobro svu: savjest ispitati, prije nego li će za nju glasovati.

I nastalo je u istinu proti toj osnovi medija zastupnicima svijuzi stranaka takovo ogorčenje, da se je već držalo, da će ju vlada morati natrag povući; ili dopustiti vojnom odboru, da preinači ili ispravi. Već se je držalo, da će zbog te osnovne nastali ozbiljna kriza. Govorilo se, da vlada ne će i ne može da popusti, te da će radje kući poslati zastupnike, nego li dozvoliti da njezina osnova propade.

Od strane zastupnika prigovara se osobito osnovi, da se njome obustavlja najvažnija ustavna prava, da ona ugrožava državljane ne samo u vrijeme rata, li u slučaju obćenite mobilizacije, nego i za djelomične mobilizacije u osobnoj slobodi, te predaje državljane na milost i nemilost onim činovnicima, koji nisu skoro nikom odgovorni ili koji imadu bezkrajne povlastice.

Pročelnici vladinih stranaka nastojali su skloniti vojne krugove i ministre, da ublaže svoju osnovu, jer da je nemoguće da poslata zakonom osnovu, kakva je.

U pravoodnom odboru, gdje se o toj osnovi raspravljalo i gdje su skupljeni ponajbolji zastupnici pravnici, došlo je izmedju vladinih odaslanka i izmedju zastupnika do žestokih sukoba. Značajno je, da se nisu mogli zauzeti za takovu osnovu niti isti vladini pristaje, hojeći se opravdane srbje i prigovora svojih izbornika.

Puna dva dana bijaše obstanak parlamenta radi te osnovu u pogibjelji i već se je proricalo, da će zastupnici kući, kadno se je u zadnji čas odlučila vlada na nekoje promjene, koje znatno ublažuju spomenute odbrane zahtjeve i koje bi mogle zadobiti odobrenje većine zastupničke kuće.

Ove sve tri vojne osnovu imadu biti prihvaćene u najkraćem roku i tako ćemo za rasprave u zastupničkoj kući pobližjiti sve one promjene, koje ublažuju tešku vladinu osnovu. Za sada ostali su dakle vuci sili i kože cijele.

GOVOR

zastupnika Dra. Laginje prigodom rasprave privremenog proračuna, izrečen u sjednici zastupničke kuće carevinskog vieća u Beču 28. novembra 1912.

Počima hrvatski i izvdja ove misli: Vlada pita od nas privolu; da može; kako ove godine, pobirati javne poreze i druge dante prvu polovicu godine 1913. Ja ću kaš i s toj stvari štogod govoreti, ali prije toga treba da se osvrnem na velike događaje, što se događaju na jugoslavna preko medija naše zemlje, na Balkanu. Nemate ni biti, a da se zastupnici naroda satačne u ovake znamenitijoj dobi vanjske politike i krvavog rata na Balkanu i postupna diplomacije naše države u ovim prilicama.

Nadaš biva iz Srbije i Crnogore i Bugari i njihova sevanostna Grčka kraljevina odvojili su se u rat proti Turkoj, da ostavljaju od turakog jarma košane su Balkanu. Invojnici su narednoma svojih politika, imali su ogromna šteta zemalja slavskog ostatka u Evropi.

Mi se Hrvati s jedne strane tomu od srca radujemo; jer oni koji danas vojuju proti Turčinu, jesu dio našega naroda, krvi naše krvi, imaju isti jezik s nami.

Sa druge strane nas Hrvate teško boli i poezuje jedna okolnost, koja očitio izlazi u sadašnje doba. A to je postupak onih, koji vođe vanjsku politiku ove monarhije.

Peč to godina borio se je naš narod pod hrvatskim imenom proti Turčinu. Cijela tradicija hrvatskoga naroda je borba od pet vjekova proti Turakom poljumeću; a sada, kad se odigrava, ako ne zadnji, a ono sigurno predzadnji čin one krvave igre, naša je monarhija napustila one tradicije hrvatskog naroda, prekinula jih je u osudnom času i to će se osvetiti možda više njoj, nego li našem narodu.

I kad govorim o borbi proti Turcima, nebih htio biti krivo razumjen.

Mislom borbu proti turakom plemenu, koje je u Evropi svoju moć osnivalo jedino na sili, na pustoj sili oružja, a nije se nikad znalo slubiti sa kulturom zapadne Evrope.

Što su kada na carigradskom dvoru imali velikih ljudi, ti nisu bili samo vojskovođe, već su znali i kulturnih djela izvesti. Ali ti nisu bili po plemenu Turci. Takovih velikih ljudi, znamenitih paša i vezira dalo je turakoj vlasti i naše pleme od kojega potiču naši Muhamedanci u Bosnoj i Hercegovini, kojih ja ljubim i nadam se, da će u kulturoom radu s nami Hrvati imati još u budućnosti veliku zadaću da izvrše.

Oni, kojih su djedovi njegda prihvatili Muhamedovu vjeru, jer jih kršćanska Evropa nije znala, ili bolje rekuc nije htjela, braniti proti Turakoj sili, oni nisu više Carigradu.

I tim je slavenski rod prestao služiti turakoj sili u Evropi, eto gospodo mi vidimo, da ta turka carevina propada, da se u Evropi silno naglo gubi.

Njezin je državni znak (grb) mladi mjesec. Kao što je on imao rasti, da se ustapi, da se propuni, tako je po programu turakom Turčin imao zavladati cijelim ovim našim dijelom svijeta. Slaveni, Poljaci poglavito, okretali su jedan rog turakoga mladog mjeseca bitkom kod Osvjecima već pred više od tristo godina, a drugi put malo kasnije kod ovog Beča na hladnom Dunaju; gdje svo mi sada zbujemo.

A naš hrvatski narod bio je podijeljen; jedan dio s Turčinom, drugi proti njemu i ovaj drugi kršćanski dio obratio je bar ponekle svoju zemlju od Turake premoći, a tim je obranio i zapadnu Evropu i njezinu kulturu. Poslje ona dva poraza Turaka, naš je svet, Hrvati i ostali Slaveni na jugu, sve manje i manje davao, paša i vezira i janjičara u pomoći Turakoj slavi i veličini i čim je ta pomoć prestala, evo vidimo, da se ona pusta carevina, osnovana na samoj sili oružja i nepriступna zapadnoj kulturi, rusi i propada. To bi imala biti velika nauka za one koji upravljaju udesom ove monarhije i hrvatskoga naroda.

Borbu našeg naroda proti turakoj sili prikazao je u malenom po opsegu, ali veličajnom eposu (juzačkoj pjesmi) naš Ivan Mažuranić. On je, da protivim izmedju kršćanskog i turakog svijeta prikazao što otkrijom, za turakog silnika usao jednog junaka od našeg naroda, ali Muhamedana Čingiz-Aga, za kojega se kaže, da nije bio naj krvolok, kojega daleki potomak je odličan Bošojak i meni ovoliko znao. Ali bilo je sada tako. I takov je morao (po pjesmi) poginuti od kršćanske raje, jer je došlo vrijeme, da je narodna gnuša nadjezala tuđe boje oružje.

— Ta govorak navadja se eposa «Svrt Small-Aga Čingiz» vrlo mnogo značajnijim mjestu je «Agovnja», iz «Medakna».

«Čete» i «zaglavka», kojeg osobito na šire tumači kao znač pobjede kršćanstva proti turakoj sili. Ivan Mažuranić pokazao je u spomenutoj pjesmi najveću ljubav, najtoplije čustvo za svoje suplemenike, koji su trpjeli od Turaka i borili se proti njima. Je li zato možda bio kakvi veleizdajnik?

Ne! Ivan Mažuranić pjesnik borbe našeg naroda proti Turcima, bio je prvi dostojanstvenik; Ban; kraljevstva Hrvatskoga, takovim imenovan od Njegovoga Veličanstva. Posebnom vladarevom odredbom on je godine 1874. stvorio svečanost početka hrvatskoga sveučilišta Franje Josipa I., svečanost na koju su bili došli otmeni učenjaci Evrope, medju njima zastupnik najstarije univerze svijeta, naime one u Bologni.

Onda je hrvatski ban slušao kako su prvi umoići našega naroda i inozemni naglasivali, te je zagrebačko sveučilište pozvano, da u cijelom južnom Slavenstvu i daleko na istok nosi zar nauke i prosvjetljenja; onda je hrvatski ban Ivan Mažuranić i sam to čutio i tomu se na dao, jer bi po svim zakonima naravi bilo moralo izdati tako, da Hrvatska bude sređste svega našega naroda i u ovoj monarhiji i dalje od nje na istok, a sveučilište hrvatsko imalo je biti ogrožista, na kojem je imala plamsati vatra rododjblja, svjetlo nauke, pobuda napretka; misao jedinstva za sva južna-slavenska plemena.

Pri otvoru sveučilišta zagrebačkog mogao je i smjelo tako misliti i govoriti ban hrvatski i prvi rektor onog zavoda!

Pak što vidimo od onda?

Skoro je proteklo 40 godina, a naše vlade uza sva naša nastojanja i pitanja i žalbe još ni danas nisu došle do toga, da bi ispite i doktorate postignute na onom sveučilištu pojedinačne ispitim i doktoratima ostalih sveučilišta Austrije, da bi naša mladež ove monarhije, i ako nije iz Hrvatske-Slavonije mogla sa jednakim pravom visoke nauke učiti se tamo i da svim sinovima našeg naroda budu priznani tamošnji ispit i doktorati.

A neima to zabran nikakvog temeljitog razloga, jer je zagrebačko sveučilište osnovano po temeljnim načelima ostalih visokih škola ove monarhije. Ono je dapače jedan dio ovog zadatka sjajno ispunilo tim, da je Bugarima dalo daleko na istok ono, što svojom vlastitom narodu hrvatskom izvan Banovine nije moglo dati. Nepobitna je istina, gospodo, da su mnogi Bugari, tek što su se oslobodili turakog jarma slušali nauke na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu; i da su po tim naukama sjajno služili svojoj domovini i kao vratni učitelji i kao dobri upravnici i kao umni ministri. To je naš narodni ponos, naša slava!

Dakle otrog četrdeset i više godina bilo je slobodno i najvišim dostojanstvenicima i umnicima hrvatske zemlje, da govore o ujedinjavanju naroda, o jednoj kulturi sjegoj i da zaostalim načinom pjevaju o bojevima kršćanskog naroda na Balkanu. Onda nisu bili veleizdajnici. A danas se skoro veleizdajnikom smatra svakoga, koj je lekreno veseli i raduje onom djelu našeg naroda, što je junacki na sahlji oteo Turčinu silno osmeđe, koje je na sahlji bio izgubio.

Ali mi se moramo veseliti tomu i moramo da želimo čim veći uspjeh našoj braći na Balkanu, jer i ako podijeljeni u razne države i u razne vjere, mi smo po jeziku i po čustvu, što ga jezikom naroda duše izražuje, jedni ta isti narod.

To su znali naši stariji pred blizu četrstoto godina, kad su, prinosiv sveto pismo i druge bogobjebe knjige na polji hrvatski jezik, govorili da će se to razumjeti sve do pred vrata Carigrada.

Pa kako i mi bili jedan narod, i ako raznim imeni, kad se ona pjesma hrvatskoga bana Ivana Mažuranića rođenog u primorskom Novom blizu Rijeke, isto tako

lahko čita kod nas, kao što i u Crnojgori i Srbiji daleko dolje u Makedoniji?

Kako nebi imali isti jezik, kad mi bugarsku koračnicu, što se pjeva i nedaleko od Carigrada, razumijemo, kao da je ispevana na hrvatskom primorsju, ili gdje u Istri:

Sumi Marica¹ okrvavljena
Plače vdarica teško ranjena
Marš, marš Carigrad je naš
Raz, dva, tri, napred Blgari.

Posve je naš jezik, kako govore Crnogorci i Srbi u Kraljevini, te i nam dušom potresaju zvuci narodne pjesme i misli, koje se u njima kriju. Na primjer, da našojem je koljenu manje poznato, kako je negdje 1877., ili blizu tada, knez Nikola, sada kralj Crnogore, javio svojoj gospođi Mileni, da je zauzeo turski Nikšić. To mjesto narod navadnje zove «Onogoste», a Nikšić da je za pravo samo bivša tvrđava. Poslao je na Cetinje skotroću ili kurira sa pismom, gdje je bilo pisano: «Na bielom Onogostu zastava se moja vje — I Plamenac vojvoda pod njom rujno vince pije — Svi su moji vitezovi kliknuli ko sokolovo — I Nikšićki bjedni Turci svi su moji sad robnici!

Junactvo na bojnom polju i pjesme o bojevima, to je u našem narodu nezadrživo.

Silne je vrijednosti u našoj književnosti djelo crnogorakog pjesnika pokojnog vladike Petra Petrović-Njegoša «Gorski Vjenac». Predgovor mu je «Posvela prahu oca Srbije», to jest onoga Crnog Jurja, ili Karadjordja, što je pred nešto preko sto godina podigao narod u današnjoj Srbiji na Turke. Vladika Petar tu kaže za desetnjesto stoljeće ovako: «Nek se ovaj vijek gordi (uzvišuje) nad svijema vjekovima; on će doba biti strašna ljudskijema koljenima. — U nj se osam bilzanaca iznjihao iz koljevke Belonine² i na zemlji pokazao: — Napoleone, Karlo, Blücher, knez Wellington i Suvarov — Karadjordje bič tirana i Švarcenberg i Kutuzov³ — Are⁴ je, atrava zemna slavom bojnom, njih opio — I zemlju jim za poprište, da se bore — naznačio —

Onda mudruje pjesnik ovako: Iz grmena velikoga larvu izać trudno nije — U velikim narodima ganju se gnjezdovi vije — Al junaku topolskome Karadjordju bezsmrtonome — Sve prepune na put biše — Ipak cilju dospje velikome — Djele narod, krsti zemlju i varvarske lance aruši — Iz mrtvih Srba dozva, duhnu život srpskoj duši. — Gospodo moja, haš je danas kao pred 108 godinama! Dalje: «Od Djordja se, Stambol trese, krovodni otac kuge — Sahljom mu se Turci kunu, kletve u ojih njima druge».

Boj na Kosovu od pred petsto godina još je živo u pameti naroda. Žalost nad silnima gubicima i porazom našega naroda ostala je živa u obliku žalosti nevine djevojke, koja je poslje razboja Kosovom poljem obilazila junake da jih ranjene vođom zalije. Namjerila se je i na svojoj vjerenika Orlovica Pavla, ali njezina pomoć, da mu zavije rane i da mu smrtiu žedju ugasi hladnom vodicom, nije više koristila. Orlović Pavle, kao i hiljade drugih podlegao je ranam. Može li se gospodo, krepeći izraziti bol i tuga narodne duše, nego li ju u počasnoj pjesmi izražuje kosovski djevojka: «Da se, jada, za zelen bor hvatim, i on bi se zelen osušio»!

(Govornik je neke citate iz «Gorskog Vjenca» i ovaj posljednji prevadjao redakom na njemački.) (Sluđi.)

¹ Marica je veda što se na najvišim bogovima zove. (Op. Ur.)

² Belona bila je Rimljanin poganim: božica vana (slova).

³ To su imena znamenitih vjeka vojvoda potakom 18. vijeka. Kako ih se tu spominju jest nesređeno navređeno, koj je potakom Napoleona voljeza.

⁴ Arej je grčki naziv za poganskog boga rata. (Op. Ur.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

„Božićnica“ skolske mladeži družbinih škola u Pulji. U nedjelju, dne 16. o. mj. u 8 sati po podne obdržavati će se u Nar. Domu obitajnu godišnju „Božićnicu“, što ju priređuju učenici družbinih škola, uz sljedeći dnevni red:

1. Fran Belavčić: Proslav, deklamuje Remeta Marija.

2. Vijenac hrvatskih narodnih pjesama — dvoglasni zbor (Bože živi blagoslovi, Oj Hrvati, Zetlačka pjesma, Ne plač, Domo).

3. M. E. Leveque: Pošuj oca! Igrokaz u dva čina. Predstavljaju učenici: Zgrabljčić Josip, Diković Ivan, Kocetić Šime, Popović Nikola, Karić Jordan, Bonadija Ivan, Jugovac Herkul i Brumčić Josip.

4. Dome moj dragi . . . dvoglasno — Potočnjak Ivan i Revelante Julije.

Ulaznica za parter: sjedalo 80 para, stajanje 50 para. Za galeriju 80 para. Darovi se primaju sa zalivalnošću.

Iz Promanturē. Od naših Talijančića u promanturi čuje se svakakvih. Slušajte ovu! U nedjelju isa sv. mise govorio je pred crkvom gosp. Luka Iveša, upravitelj uprav-noga Vijeća ove porezne občine o „mulu“ u Polju. Govorio je čistim i ljepim pre-manturkim dijalektom. To je vrijedjelo fino uho našega Garića. Gurne ruke du-boko u džep, isprli se i zapliati: „Ča ne govorite po našu? To je po tuđesku.“ Ah da ste vidili publiku! Svi prasnute u smjeh, a naš Garić odmaršira ponosito kući, sa osvjedočenjem, da je rekao nešto veoma važna.

Tužan Gariću, a kako „po našu“? Zar talijanaki? Upravo da i to će biti „po našu“. Gariću, Gariću, ostarjeli ste u svojoj tvrdoglavosti. Nije ni čudo. U mladosti vam je bila jedina briga, kako biste koga „Croataxa“ nalemali, kako biste sijali nemir među mirnim našim ljudima. Ali ipak morate znati, da su prošla ona vremena, i da vas poznamo već dugo vre-mena, te vas samo sažaljujemo. Ovim svojim riječima rekli ste javno koliko vri-jedite. Priznali ste sami, da je izrod naj-gore vrati, onaj čovjek, koji pljuje na majčino mlijeko, koji ruži najveću svetlinju svoju. Jadan Gariću!

Iz Marčane pišu nam početkom de-cembra: Ispunila nam se napokon davna i topla želja i to time, što nam otvorise prvog dana mjeseca decembra novi pos-tanski ured. Taj ured povjerise častitom domaćem posjedniku i rodoljubi g. Blažini.

Do sada morali smo mi i mnogobrojni susjedi u daleki talijanski Vodnjan, te smo tako za malenkosti dangubili i uzalud tro-sili teško stečene novce. Sada nam je hvala Bogu i dobrim prijateljima, odpalo i to breme.

Povodom otvorenja novog poštanskog ureda sjetismo se sviju, koji su nam kod te stečevine bili pri ruci. U prvom redu javnih oblasti t. j. ravnateljstvo pošte i brozjava u Trstu, polit. oblasti u Pulji, oružnička postaja ovdje itd. itd. Sjetismo se i nezaboravnog našeg Marota, kojega nam prerano uzela crna zemlja i koji se je među prvimi zauzeo za ustrojenje re-čenog ureda. Bog mu platio na drugom svijetu!

Zahvalu smo dužni među ostalim i g. zapeupravitelju Vinodoku, gg. strakmeš-trima Gustinu i Kostenzeru, g. Blažini i svima, koji nas svojim zagovorom pomo-gote. Neka nam ih Bog poživi.

P. S. Htjelo se je s neke strane u pi-tanju ustrojenja novog poštanskog ureda i u pogledu imenovanja novog pošte mektra posijati među nama sjeme razdora, ali Bogu hvala, to nije uspjelo. Ne osvrnuše se na šnu spletku ni javne oblasti, ni neki drugi — ostaviv kukavici jeje — da se samo posuši.

Prigodom otvorenja poštanskog ureda u Marčani, sabralo se u veselom društvu u kući g. Mate Blažine K 40—, od koje svote se je odlučilo na predlog gdje Drage Guštin, darovati: K 15— zavodu „sv. Ni-kolaja“ u Trstu, K 16 za Družbu sv. Či-rila i Metoda i K 10 za učiteljsku pri-pravnicu u Kastvu. — Živili darovatelji!

Zar je to moguće i iz Kanfanara pišu „Edinosti“ pod naslovom „Anarhija u Kanfanaru“, da imadu u rukama dokaz-nicu, koja je značajna za odnošaje, koji vladaju u onoj občini. Načelnik Basiliaco, vjerni pristaša puljske kamore — je umro. A znate li, tko podpisuje spise, kako nam svjedoči gore spomenuta dokaznica. Njegov sin! Kojim pravom? Nu ne samo to: Mladicu je sad jedva 21 godina. Zar smo u istinu u zemlji bezpravlja i anarhije?

Kako je to moguće? Prvi savjetnik, imenom Gerin, je — kako tvrdi dalje do-pisnik — analfabeta t. j. da ne zna čitati ni pisati. Drugi i treći savjetnik znadu pi-sati, ali oni su Hrvati. Radi toga ih gla-soviti Cossara prezire i daje spise na podpis mladicu, koji nije punoljetan niti je članom zastupstva.

Na taj način podpisuje spise nakon smrti načelnika nepozvani za to mladić i to takogjer splee na c. k. političku oblast. Ova oblast da se je radi toga obratila na zemaljski odbor u Poreču itd.

U Istri doživjeli smo za talijanskog gospodstva u zadnje doba mnogo toga, što je u drugim zemljama nemoguće i što se inače u prosvjetljenom svijetu ne do-gadja, ali gornjeg slučaja nismo imali do sada. Jedini je dosada slučaj i kod nas, da nezreli i punoljetni mladić podpisuje službene spise imenom pokojnog oca. Je-dini je i kod nas slučaj, da takove spise primaju i riješavaju javne oblasti u zem-lji, bilo druge občine, polit. oblasti, zem-aljski odbor itd. premda sve to znadu, da je onaj, u čije ime se podpisuje, davno pod zemljom. Čekamo, da vidimo, što će carske oblasti na taj istaraki specijalitet!

Kradja u Svet. Vincentu. U noći od subote na nedjelju pokradose iz blagajne talijanske posujilnice „Cassa rurale“ po govorkanju Talijana oko 8000 K. U tri godine amo je to već šesti ulom u bla-gajne ovoga mjesta. Čudnovato, da su dosad još uvijek pošteđene naše dvie za-drugie, koje su pak zadnji čas bile prisi-ljene, da baš radi tih kradja postuju u čekovnom prometu, što se do sad poka-zalo veoma praktičnom uredbom.

O spomenutoj kradji se kojesta govorka a zatvoren je do sada mjestni ravnajući talijanski učitelj Strolego, u čjoj se kući nalazi blagajna i koji je one noći bio sa obitelji odsutan, a pustio je blagajnu otvorenu.

Naredni darovi. Za Družbu sv. Čirila i Metoda šalje Pero Premuda, Zagreb K 10—. Nadalje sakupiše u društvu kod Matka Burčića za „Družbu“ K 8-40 i za „Djачko pripomoćno društvo u Pazinu“ K 8-40 a darovate: obitelj Burčić, župan iz Likojana Vopčić i N. N. Živili!

Lošinjski kotar:

Fedračatelj „Družbe sv. Čirila i Me-toda“ u Malom Lošinj u poslao je g. Ivan Vidulić „Albić“ iz Villa Constitution u Južnoj Americi iznos od 50 peća ili 108 K, koja je svota bila sabrana u Juan Artizu kod Rosaria prigodom odlaska g. Noema Martinolića u domovinu. Gosp. Viduliću i vrlim darovateljima najtoplije zahvaljuje Odbor.

Voloski kotar:

Na umtrenje našim ljudem. Nekoji neupućeni ljudi, prestrašeni glasinama o nekakvom storom ratu, pobojali su se da bi mogli izgubiti svoj novac. Mo ga imadu ulotoseg na Madaja kod raznih

stedioma i posujilnica, pa stadoše dizati sve svoje uložke iz tih zavoda. Taj je strah bez svakoga temelja. Prije svega nema za ovu monarhiju nikakve pogibelji rata, kako to najkompetentniji krugovi zamjećuju. Zatim i da dodje do rata, novac uložen u solidnim stediomama i posujilnicama ne može usljed rata doći u nikakvu pogibelj, jer ni država ni vojska ne može segnuti za tim novcem, već radi toga ne, jer posujilnice i šteti one ne drže većih svota novaca u blagajnama, već ih imaju posudjene sjegurim dužnicima. Ulagatelji novaca u stediome i posujilnice neka budu dakle posve mirni, tamo uloženi novac njima je podpuno siguran, jer i u slučaju rata ne smije po međunarodnom pravu ni neprijatelj u nj dirnuti.

Naglihmi dizanjem novca iz novčanih zavoda čine pojedinci bez ikakve potrebe zavodu neprilike, a sebi štetu. Ima bezdušnih ljudi, koji druge straje, da će ti ovčac, što ga imaju uloženo kod stedioma i posujilnica, ako bukne rat izgubiti. Takove ljude treba prijaviti oblasti. Da ne postoji nikakva pogibelj rata, proizlazi iz toga, što je ministar Heindold upravo ovih dana u parlamentu izjavio, da ne postoji u sjegurnosti uložaka kod stedioma i posujilnica nikakva pogibelj, i da radi toga nema nikakva opravdana razloga, da se ljudi uznemiruju i dišu novac iz novčanih zavoda. Na ovo smatrala se „Narodna zajednica za Istru“ dužnom upozoriti javnost.

„Narodna Zajednica za Istru“.

Pazinski kotar:

Pučka knjižnica u Pazinu. U zadnja tri mjeseca našlo je 15 novih polaznika, a posudjeno je bilo u mjesecu septembru 180, oktobru 70, a tekom mjeseca novembra 95 knjiga. Opaža se, da je broj u izdatku knjiga u zadnja dva mjeseca opat, posto su bile nekoje promjene u vodstvu knjižnice.

Od početka godine do sada izdalo se upravo 1500 knjiga, a kroz cijelu prošlu godinu izdalo se 1065 knjiga. Ovi brojevi nam pokazuju od kakve je potrebe bila jedna javna knjižnica za naš narod grada Pazina a s druge strane vidimo, da knjižnica konstantno napreduje.

U zadnje vrijeme je opet knjižnica prema svojim skromnim prihodima nabavila nekoliko vrijednih knjiga. Osobito se najtoplije zahvaljujemo gospodji pok. Pavla Barčevića, c. kr. fin. nadzornika, koja je ovoj knjižnici poklonila 83 knjige. Ugledali se drugi na tom polju! G. Fran. Matijević, št. nadzornik, darovao K 10.... Najljepša hvala.

Ponovno apeliramo na našu javnost, da podrži našoj hvalje uprave ove knjižnice, da se učinimo što prije postidi onu zadržku, što je ista imala.

Falkulla. Prigodom vjenčanja g. Ivana Jurkovića sa gđjom Valerijom Jurković i g. Josipa Jurkovića sa gđjom. Anom Jurković, sabralo se za Družbu K 41— a za balkanske ranjenika K 95. Družbi se novac već odposlao, a novac za balkanske ranjenike odposlali će se sa drugima prihodima.

Porecki kotar:

U Materade. Otkad postoji sadašnje obćinsko poglavarstvo u Umagu, razmišlja se nekoli svoje krize i hoće da sve zatara što je naše i što čuli s nama. Ali to njihovo stvorilo postupanje rodilo je po Materade odpetem, mrtajom i srdobom. Slicvita gospoda u Umagu i Bajama prijetim okom gledaju, kolikom magom buji stotajstvo u Materadi i obćinskim mještanima hrvatskim dškom; zato bi što bihli stoniti po njihovoj staroj porokovici: „kad ne možemo stikom, taj stvor“;

ili po onoj: „ako ne možeš po kol... daj po sedlu“. Znajite, da se oni vara... jer hvata Bogu otvorili smo na vrijeme oči, koje su bile pokrite do sada tamnom koprenom. Probudismo se. Najljucji naši neprijatelji bili su i jesu još i danas u obćinskim poglavarstvima, koji za nas u Umagu, toli za našu susjednu braću u Bajama. A što je zemlji duša? Njezine slobostine, njezina prava. A pitamo vas, gdje su naše slobostine i naša prava? Jesu ona prava, što imamo po Bogu, a ne po njima, koje bi htjeli, da nam ih silom oduzmu. U početku imali smo samo jednog stražara, a sada, pošto su uvidjeli, da se u našem mjestu diše pravim hrvatškim duhom i da nas još više upale, jer smo ljudi mirni i pametni, koji ne želimo tučnjave, postavili su nam dvije straže.

Ove su nam straže dokazale više puta, da one ne žele mir već nemir. One su uzrok, što su ono par takozvanih šarenjaka tako slobodni, da viču, pjevaju zabranjene pjesme, izazivaju nas pred stražama, a one to mirno gledaju i uživaju vadeći sibi iz korica i pri tom nam se priete. Izazivanjem moglo je više puta doći do okršaja, a i do krvi, kako je već i doslo.

U zadnjoj duhovskoj nedjelji izvedena su na plesu žalostna krvava nedjela. Mirno su naši mladići plesali, a kad tamo, najedanput nastala tučnjava, kojoj su uzrok sami naši „Talijani“, koji su navallili oružjem i kamenjem u ruci. Neareća ih je zadesila, pošto je naših samo jedan ranjen, a njih više. Tko je dakle ovomu krivac? Naši ne, jer smo doznali, da su se oni lbme već pripravljali, gdje imamo i svjedoke.

Čudno nam je, što je ovoj tučnjavi prisustvovala samo jedna straža, a pitamo, gdje je bila druga, koja je svoju službu vršila svake nedjelje.

Nije vrijedno, da odgovorimo onom članku u židovskom „Piccolu“ od 28. pr. mj., koji je nadrljao neki obćinski pištar, gdje bi nas htio pred drugim vlastima prikazati kao nekakove razbojnike, a ovdanđe Talijane, koji su plaćeni od njih kao mirne i dobre ljude. Nek dokaze, da su naši početnici tomu djelu i da je Tomica držao ruke u džepu, kao i drugijemu alični? To će dokazati tek bujst sud, odnosno okružno sudiste u Rovinju. Držali bi oni ruke u džepu, da ne bi imali uza sebe straže, odnosno obćinsko poglavarstvo i neke druge oblasti, koji ih štite, a naše ljude hoće da bace nedolžno u svetor.

Ovaj siromasni stvor htio bi nas našoj biskupiji prikazati kakvi nismo. Poznajmo nas dobro, kol u kršćanskom, toli u narodnom pogledu na biskupiji i znaju, da svi Materadani bez razlike ne znadu „Padre nostro“, već „Oče naš“. Nase hoćemo svećenike i po jeziku i krvi. Pitajmo obćinu, tko je kriv, da u Materadi vlada ovakovo stanje? Sama ona. Zato dopušta svake nedjelje ples? Zato možda, da nas uči novac stediti i zdravije čuvati? Znamo, kakvim putem nas vodi i kako nas voli! Pa još hoće o nekakvom merale govoriti? Baca krivnju glade ovog nesnosnog stanja na našeg nezahoravnog gosp. Sironića, koji je dobio prvi da nas probudi, koji u moralnom, toli u narodnom pogledu, i na gosp. Vrabca, sadašnjeg župe-uprav., a kojim smo do sada vrlo zadovoljni. Sama na sebe nek baca krivnju, a ne na naše dobroćinitelje.

Nadalje javlja onaj pištar u „Piccolu“, da će još biti tučnjave. Što već znade to u napried? Tho će toma biti krivac, vidit ćemo? Samo ih hucakajte, da pokušaju drugim vlastima, kakvi smo razbojnici! Vidi se, da ovom godinom stvoru pliva janik samo u lanim a nedjeljom dogradjaju, ali ne ćemo se odviše o njim baviti, jer je sv. što je nadrljao, samo besotidna laž i talijanskim ocveta.

Za konzumna društva!   Za trgovce!   Za privatnike!

PLETAONA

ČARAPA, MAJICA I INIH PLETIVA

Marija Kraljić

Istra   MALI LOŠINJ   Istra

Čast mi je javiti p. n. općinstvu, da sam otvorila veliku pletaonu čarapa, majica i inih pletiva, koja je opskrbljena strojevima najmodernijeg sustava. Izradba u svim debljinama i veličinama, od najjednostavnije do najfinije vrsti, uz umjerene cijene — Primam na potplitanje sve vrste čarapa.

Izradba brza i besprikorna.

Veliki izbor pamučnog i vunenog konca iz prve češke tvornice.

Pošto su strojevi tako uređjeni, da mogu izradjivati pletiva upravo onako, kako se to u pojedinim krajevima naše Istre nosi, uvjeren sam, da će moja pletiva vrlo dobro doći našim konzumnim društvima i trgovcima.

Pletivo je na dlaku isto, to ono, što ga izradjuju naše seljakinje na iglama, ili strojevi velikih tvornica, a kud i kamo bolje i jeftinije u samoj izradbi i radi toga, jer se može uvijek potplitati.

Za točnu izradbu dostatno je, da mi se dostavi jednu čarapu, majicu i t. d. kao uzorak.

Na zahtjev šaljem uzorke pouzedećim, što mi se pouzedećim vraća.

Pošto je ovo prvo hrv. poduzeće svoje vrste u našoj Istri, nadam se, da će me koji naš konzumna društva, toli gg. trgovci i privatnici svojim cijenj. narudžbama poduprijeti.

3410 4-4   Sa veleštovanjem   **Marija Kraljić.**

Austro-hrvatsko

parobrodarsko društvo na linijama u Puntar.
 Ravnateljstvo u Puntar.
 Vlasito odpravništvo na Rieci, Riva Cr.
 stoforo Colombo.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. listopada 1912. do opoziva.
 Pruga: Puntar-Rijeka.

Skvaki dan	Odl. i. Dol.	Postaje	Dol. i. Odl.	Skvaki dan
prje po dne		PUNAT		po po dne
5 45	odl.	Krk	dol.	4 50
6—	dol.	Glavotok	dol.	4 35
6 10	dol.	Malinska	dol.	4 25
7—	dol.	Omišalj	dol.	3 40
7 05	odl.	RJEKA	dol.	3 35
7 35	odl.			3 0
7 45	odl.			2 55
8 20	dol.			2 10
8 35	odl.			2—
9 30	dol.			12 55

Uvjetno pristajanje u Rijeci i Torkelama.
 Pruga: Rijeka-Nerezine.

Bosanske pitane purane

posve očišćene razaslije pouzedećem franko K 2 po kilogramu Franciska Daroci, Bukinje kraj Kreeke, Bosna. Naručbe prima A Perko, Pula, tiskara Luginja.

Švelja

za bijelo ruhtlje i ženska odjeća preporuča se slavenskim obiteljima Pale. Adresa u uredništvu.

Mi tražimo marljivih suradnika!

3525 2-3

Srećkovno odeljenje Česke Industrijske banke. Zastupstvo za Jugoslavensku zemlju — Ljubljana.

Pozor!

50.000 pari cipela !!!

4 para cipela samo za K 7-90.

Radi novčanin neprikladno dobio sam nalog od više većih tvornica cipela, da razpečam veliku množinu cipela daleko ispod tvorničke cijene.

Zato prodajem svakom 2 para cipela za godinu 1 2 para cipela za godinu 1 2 para žute ili crne, galosiane sa jakim pribitnim potplatima, veoma elegantne po najnovijoj fazoni. Veličina po broju. Svaka 4 para cipela samo K 7-90.

Razaslije pouzedećem

C. Wienor, Schuh-Export, Krakov br. 849.

Zamjena je dozvoljena ili se novac vraća.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrirana zadruga na ograničeno jamčenje
 Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamačuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Poned.	Četvrt.	Postaje	Utorak	Petak
prje po dne	prje po dne	VRJEKA	prje po dne	prje po dne
10 15	7 35	Opatija	5—	6—
10 50	8 10	Beli	4 35	4 55
11—	8 20	Merg	4 15	4 15
12 20	9 40	Krk	2 55	2 55
12 30	9 50		2 45	2 45
1 20	10 40		1 55	1 55
1 30	10 50		1 45	1 45
2 10	11 30		1 05	1 05
2 20	11 40		12 55	12 55
	prje po dne	Balkonova	prje po dne	prje po dne
	1 40		11 25	11 25
	1 50	Lopar	11 15	11 20
	2 30		10 10	
	2 40		10 05	
4 20	3 40	Rab	9 25	9 05
4 30	4—	Luč	8—	8—
4 35	4 25		8 55	8 55
4 40	4 30		8 30	8 30
4 5—	4 40	Veli Lošnjak	7 30	7 20
5 10	5 40	Mali Lošnjak	7 10	7 10
5 20	5 50	NEREŽINE	7—	7—
5 30	6—		6 50	6 50
5 40	6 10		6—	6—
7 30	7—			

1 Laka Sv. Marita.
 Uvjetno pristajanje u Puntar i St. Bakli
 Brza pruga: Rijeka-Opatija-Lovran-Rab

Brza pruga	POSTAJA	Svaki Srjede
prje po dne		prje po dne
7 35	VRJEKA	7 30
8 10	Opatija	6 45
8 30		6 35
8 55	Lovran	6 20
8 40		6 10
12 30	Rab	2 30

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Lovran-Lošnjak

Brza pruga	POSTAJA	Dol. i. Odl.	Svaki dan
prje po dne			prje po dne
5 30	VRijeka	dol.	9 20
5 50	Opatija	dol.	8 45
5 45		dol.	8 35
5 55	Lovran	dol.	8 15
6 40		dol.	8 10
1 15	LOŠNJEVA	dol.	2 30

Uvjetno pristajanje u Malomolinska laka sv. Marita.
 Pruga: Baška-Puntar-Rijeka.

Julius Meinl

Uvoz kave

NOVA PODRUŽNICA PULA

Via Sergia br. 35.
 3488 3 8.

Stara, najveća i najbolje upeljana

Kamnoseška obrt

na Spodnjem Stajerskem se pod jako ugodnim pogoji proda.

Slovaškim kamnosekom se nudi najljepša i gotova prihodnost.

Ponude pod "Kamnoseška obrt" na upravitelstvo tega lista. 3518 3-3

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Na Campo Marzio br. 5 - Područje Via Sisaone 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javno lokalne.

Predaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

ANT. RADIĆ

GRAMMET DAMITZATARIJA
 Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Od 1878! — Posvuda čuvani glasoviti obilježeni domaći lek. —
 Kod većih naručbi znatan popast.

A. THIERRY-a balsam

Ljekarnika
 Jedino pravi sa zelenom duvom kao zaštitna marka.

Zakonom zaštićeno.

Svako paravanje, opozabljenje i preprednja drugih balzama sa zavaravanom markom progodi se kaznom po suda i strogo kazni. — Djeluje sigurno, ljekovito kod svih bolesti organa dišala, kašlja, labavljanja prsnosti, kataris grla, prosojha, bolesti pluća, specijalan kod infliuence, bolesti sinusa, upalu jetara i slične, pomažanje stolicu, zubobolje i utalni bolovi, trganje zglobova, opekina, kožnih bolesti itd. 12/2 ili 6/1 u 1 vel. posebna boca K 5 50

Thierry-ova jedino prava conifelijaska mast

sjegurne i stalne ljekovite djelovanja kod rana, otoka, otocila, upala, obena odstranjenja sva strana lijeva, su dotle u lijebu po čisto predstretne operacije, koje se na bolna stopane, ljekovita kod još tako starih rana, 2 posebna stije K 3 50.

Izdava: Ljekarna "S. Angelo Serravalle" A. THIERRY-a u POREČU, Hrvatske. — Djeluje se u svim većim ljekarnama. Na veliko u ljekarna. drogerijama.

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,

uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najjeftinije izradjeni, pridržani za svako tlo.

Mnoga poduzeća ipe nama uređena u prometu.

Pomaže, preradači na zahtjev budava i bez požarice od tehničke poslovnicke

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolò 2b.

Dostavljaju se poduzete opreme za sva obrtnička i industrijska poduzeća.

Popis poduzetaka: hrvatski, slovački, njemački i talijanski.